Što mijenjati u sustavu obrazovanja?
– od zakona i pravilnika do plaća –

Ili:

Treba li nam novi pravilnik o ukidanju pravilnika?

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Dobar dan!

“Sve je već napisano, srećom nije još sve promišljeno.”
Stanislaw Jerzy Lec, Neočešljane misli

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Prije početka

Weber i birokracija

"Kad bi svijet bio naseljen samo profesorima, pobjegli bismo u pustinju."

Max Weber, 1909., slobodan prijevod

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Polazna dijagnoza

Pet problema

- Poslovi se gomilaju bez mjerenja ukupnog opterećenja
- Normativi se mijenjaju sporije od rada koji uređuju
- Priprema, ovlasti i odgovornost nisu jasno razgraničene
- Koeficijent nije karijera
- Prava postoje, uvjeti za njihovo korištenje često izostaju

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Pet pitanja

Jedan sustav

- Što je uopće potrebno propisivati?
- Tko i s kojim kapacitetima obavlja propisano?
- Tko odlučuje, a tko odgovara?
- Kako vrednujemo složenost i stručni razvoj?
- Mogu li se postojeća radna prava stvarno koristiti?

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Normativna inflacija

Stara dijagnoza

- “Beskorisni zakoni slabe one nužne.” Montesquieu
- U školstvu tu tezu često provjeravamo donošenjem novih propisa

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Djelokrug rada

Što propis radi?

- Pravilnik iz 2014. uređuje pravne, kadrovske i administrativno-financijske poslove
- Tajnik i voditelj računovodstva preuzimaju i poslove referenta kada ga nema
- Otvorene formulacije omogućuju pridodavanje novih zadaća
- Svaki zahtjev zasebno djeluje razumno. A njihov zbroj?

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Digitalizacija

Rasterećenje ili prijenos?

- Riznica može unaprijediti financijske kontrole
- Fiskalizacija 2.0 mijenja postupke i odgovornosti
- Elektronički obrazac nije automatski i manji posao
- Mjerimo koliko je radnji i sati doista uklonjeno

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Digitalni optimizam

Elektronički apsurd

- Nekada smo imali papirnatu birokraciju. Danas imamo digitalnu birokraciju
- Napredak je što više ne tražimo registrator. Sada tražimo lozinku

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Normativna terapija

Revizija obveza

- Za svaku evidenciju: pravni temelj, svrha, učestalost i utrošak vremena
- Isti podatak državnom sustavu dostaviti samo jedanput
- Nove izvještaje uvoditi tek uz preispitivanje starih
- Rasterećenje je i organizacijsko pitanje, ne samo zakonsko

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Kadrovski normativi

Što kaže pravilnik?

- Osnovna škola s više od 800 učenika može zaposliti dodatnog referenta
- Administrativnog ILI računovodstvenog – ne automatski obojicu
- Ako referenta nema, njegove poslove preuzima postojeće radno mjesto
- Broj učenika ne opisuje svu složenost poslova

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Kadrovski normativi

Neiscrpni radni dan

- Pravilniku se uvijek može dodati novi posao
- Radnom danu ne može se dodati novi sat
- Tajnik kao švicarski nožić? Alati se ne mogu koristiti svi odjednom

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Stvarno opterećenje

Što mjeriti?

- Broj zaposlenih i lokacija, a ne samo broj učenika
- Broj i složenost radnopravnih postupaka
- Javnu nabavu, projekte i različite školske programe
- Financiranje, obračune i izvještajne zahtjeve
- Vrijeme izvršavanja i mogućnost stručne zamjene
- “Kad mjerilo postane cilj, prestaje biti dobro mjerilo.”

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Normativi – terapija

Standard + složenost

- Osigurati temeljne stručne funkcije u svakoj ustanovi
- Dodatne izvršitelje vezati uz mjerljivo administrativno opterećenje
- Organizirati zajedničku specijalističku podršku gdje ima smisla
- Ključni instrumenti: pravilnik, financiranje i organizacija

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Škola kao poslodavac

Tko ima ovlasti?

- Škola je obrazovna ustanova, poslodavac i proračunski korisnik
- Ravnatelj je poslovodni i stručni voditelj
- Odgovornost za zakonitost rada ne može se samo usmeno delegirati
- Stručna priprema odluke nije isto što i ovlast odlučivanja

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Sudjelovanje radnika

Dva instituta

- Radničko vijeće, odnosno povjerenik koji preuzima njegova prava i obveze
- Predstavnik radnika u školskom odboru: drukčija uloga i pravna osnova

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Odlučivanje

Tri odgovornosti

- Pravna odgovornost za donošenje odluke
- Stručna odgovornost za njezinu pripremu i upozorenja
- Organizacijska odgovornost za uvjete zakonitog rada
- Pisano upozorenje nije automatski imunitet za vlastite postupke

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Paradoks odgovornosti

Ovlasti su drugdje

- Odgovornost je vrlo uspješno decentralizirana
- Ovlasti su nešto slabije pratile taj proces

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Upravljanje – terapija

Matrica odgovornosti

- Za zapošljavanje, nabavu, plaće i evidencije:
- Tko priprema?
- Tko provjerava?
- Tko odlučuje i izvršava?
- Tko nadzire i za što odgovara?

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Plaće u školstvu

Koeficijenti

- Tajnik školske ustanove 1: 2,01
- Voditelj računovodstva u školi 1: 2,01
- Učitelj / nastavnik: 2,01
- Učitelj / nastavnik – mentor: 2,17; savjetnik: 2,38
- Jednak početni koeficijent ≠ jednak profesionalni put

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Profesionalni razvoj

Ljestve ili strop?

- Jednaki na startu, jedni imaju ljestve, drugi strop
- Stručno usavršavanje jest cjeloživotno, koeficijent, čini se, ne mora biti

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Ocjenjivanje rada

Ocjena nije zvanje

- Dodatak za učinkovitost i napredovanje nisu ista stvar
- Ocjenjivanje vrednuje rad prema propisanim kriterijima
- Napredovanje priznaje postignutu stručnu razinu i razvoj profesije
- Otvoreno je i pitanje provedbe općeg sustava ocjenjivanja u školstvu

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Vrednovanje rada

Zakonska mjerila

- Kompetencije i potrebna stručna znanja
- Složenost i raznovrsnost poslova
- Odgovornost i utjecaj na odlučivanje
- Suradnja, komunikacija i upravljanje
- Posebni uvjeti rada, usporedba mora imati metodologiju

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Plaće – terapija

Dva zahtjeva

- Ponovno vrednovati radna mjesta prema zakonskim mjerilima
- Uspostaviti profesionalni razvoj temeljen na dokazivim kompetencijama
- Ne kopirati učiteljski model bez ispitivanja funkcionalne usporedivosti

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Kolektivni glas

Otvorena pitanja

- Praktično kolektivno pregovaranje je “ubijeno” – štrajk?
- TKU i/ili GKU: tko je adresat interesa?
- Interesno (sindikalno) predstavljanje tajnika i računovođa
- Sindikati su problem? Država je problem?

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Radna prava

Zakon i praksa

- Članak 65. ZR-a: prekovremeni rad zbog izvanrednih okolnosti ili prijeke potrebe
- TKU predviđa dodatak za prekovremeni rad od 50%
- Stalni višak posla ne rješava se trajno “izvanrednim” radom
- Pravo već postoji i bez novog pravilnika

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Rad nakon rada

Paradoks evidencije

- Prekovremenog rada nema, posao se jednostavno dovršava nakon radnog vremena
- Izvanredni rad prestaje biti izvanredan kada postane pravilo

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Godišnji odmor

Pravo bez zamjene?

- Godišnji odmor nije službena dostupnost na daljinu
- Odsutnost zahtijeva zamjenu i kontinuitet rada ustanove
- Stalna dostupnost nije zamjena za stvarne kadrovske kapacitete

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Radna prava – terapija

Primjenjujmo postojeće

- Evidentirati stvarno obavljeni rad
- Jasno urediti nalaganje i odobravanje prekovremenog rada
- Osigurati zamjene i pravila dostupnosti u odsutnosti
- Otkloniti trajni uzrok preopterećenja – ne prikrivati ga

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Norma ili provedba?

Odaberimo instrument

- Problem u postupku? ⇒ organizacija i jasna uputa
- Problem u djelokrugu rada? ⇒ pravilnik
- Problem u plaći? ⇒ propisi sustava plaća
- Problem u zakonskim ovlastima? ⇒ zakon, ali samo ako je nužno

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Novi pravilnik

Pravilnik o kadrovima

- Članak 1. Sve nove poslove obavljaju postojeći zaposlenici
- Članak 2. Ako ne stignu, potrebno je bolje organizirati rad
- Članak 3. Bolju organizaciju osiguravaju postojeći zaposlenici
- Članak 4. Pravilnik vrijedi odmah, a primjenjuje se od jučer
- Radna mjesta u obrazovanju se rasterećuju. Ministar će pravilnikom urediti formu i sadržaj periodičnog izvještavanja o rasterećenju

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Pet reformi

Jednostavan program

- Revizija administrativnih obveza
- Kadrovski standard prema stvarnoj složenosti rada
- Jasne ovlasti i odgovornosti
- Vrednovanje poslova i profesionalno napredovanje
- Stvarna mogućnost korištenja postojećih radnih prava

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Terapija

Tri razine promjene

- Odmah: procedure, evidencije, koordinacija i zamjene
- Pravilnicima: djelokrug, normativi i kriteriji zapošljavanja
- Zakonom i uredbom: institucionalni okvir i sustav plaća

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

Za kraj

Što je zapravo cilj?

- Najveći uspjeh administracije jest kada se njezin rad ne primjećuje. Problem nastaje kada sustav zbog toga zaključi da taj rad nije osobito važan
- Škola nije osnovana da bi dokazivala da radi, osnovana je da bi radila

Što mijenjati u sustavu obrazovanja?

I još samo ovo...

“Spašavanje utopljenika djelo je samih utopljenika.”
Iljf i Petrov, Dvanaest stolica

“Kad čovjeku ponestane riječi, država mu ih odmah pribavi.”
Stanisław Jerzy Lec, Neočešljane misli

“Vrijeme rasprave obrnuto je razmjerno financijskoj važnosti pitanja.”
Cyril Northcote Parkinson, Parkinsonov zakon i druge studije o administraciji

Zahvaljujem na pozornosti!
Sve Vaše komentare i pitanja
očekujem na
vgotov@hotmail.com
viktor.gotovac@pravo.hr